

Právo na dôkladné vysvetlenie

Správa o tom, že by bratislavské letisko malo pripadnúť tým, čo už vlastní letisko vo Viedni, je šokujúca. Je dôvodom k celoštátnemu poplachu. Zdôvodnenie, že privatizačná komisia zo štyroch uchádzačov uprednostnila toho, kto ponúkol najvyššiu cenu za akcie, mi pripadá smiešne v porovnaní s dôvodmi, čo hovoria proti. Naopak, dobre rozumiem vysvetleniu Ivana Štulajtera (Sme 23.12.05), prečo takýto krok doporučil hlavný poradca privatizačnej komisie, rakúska Meindl bank: je v záujme rakúskej ekonomiky získať v tomto priestore monopol a znemožniť konkurenciu.

Som jeden z tých občanov Slovenska, čo cestoval do zahraničia lietadlami z viedenského letiska. Z Bratislavy na západ donedávna skoro nebolo pravidelných letov. Zažil som pritom aj to, čo znamená monopol leteckej linky. Pri letoch do Benátok rakúske aerolínie si nielen určovali cenu letenky, ale po nejakom čase zrušili občerstvenie behom letu, pokiaľ si zaň pasažier nezaplatil navyše. Keď spoločnosť Sky Europe zaviedla priamy let do Benátok z Bratislavy, získali sme možnosť nielen sa doviest' rovno na letisko mestskou dopravou, ale aj zaplatiť za let o polovicu menej. V posledných rokoch viacerí moji viedenski kolegovia volia odlety a prílety leteckými linkami z bratislavského letiska, lebo je pre nich finančne oveľa výhodnejšie. Kolegovia z iných krajín využívajú zas tieto lacné spojenia na to, aby sa aspoň letmo zoznámili s naším hlavným mestom a našou krajinou.

Skutočnosť, že dva letiská, vzdialené od seba necelých 60 kilometrov, súťažili v poskytovaní čo najkvalitnejších a čo najlacnejších služieb, je pochopiteľná. Prečo by však monopolný vlastník oboch letísk nemal súťaž zrušiť a sám si diktovať kvalitu i ceny? (Ostatne, vzťahuje sa to aj na letisko v Košiciach.) Ale tiež: čo zároveň je pochopiteľnejšie než fakt, že rakúsky vlastník bude všetkými spôsobmi uprednostňovať rakúske letisko? Letisko vo Viedni je preťažené a jeho kapacita sa sotva už môže podstatnejšie zväčšiť. Prečo však neodľahčiť Viedni presunom nákladnej dopravy do Bratislavy? A ešte viac: prečo lety veľkokapacitných lietadiel, ktoré zvlášť znečisťujú prostredie, nielen plynným odpadom ale aj hlukom, nepreložiť do Bratislavy? Je vari vidina nočnej Bratislavy, ktorou otriasa rev pristávajúcich lietadiel, len nočnou morou a strašením?

Možno sa mýlim. Ako biológ nemám rád, keď sa do našich záležitostí pletú ľudia, čo biológii nerozumejú. Ekonomovia by mohli to isté povedať na moju adresu. Je však mojím právom občana žiadať kompetentné odpovede na položené otázky a je povinnosťou odborníkov podať mi vysvetlenie, ktorému budem aj ako laik rozumieť. A samozrejme najmä sa dožadujem, aby politici, ktorí celú záležitosť definitívne rozhodnú, mi svoje rozhodnutie jasne a jednoznačne zdôvodnili.

Posledné dve vety majú precedens v stavbe mrakodrapu na Šancovej ulici v Bratislave. Stavebník, hoci na mrakodrap nemal povolenie, začal stavbu s takými základmi, aby na nich mrakodrap vyrástol. Chcel verejnosť postaviť pred hotovú vec. Spustili sa protesty. Vtedy si niektorí z nás vytvorili takúto hypotézu: Ak u nás naďalej platí, že postkomunizmus je najvyššie štádium komunizmu (inými slovami, že posvätnosť práva neplatí a že si u nás možno kúpiť všetko a každého kto je pri moci), protesty nepomôžu a mrakodrap stáť bude. Pamiatkový úrad vymohol zastavenie stavby. Ale nakoniec sa rozhodlo ináč; a odvolanie nie je prípustné: pamiatkári vraj nevychádzali zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu. Ich argumenty orgán, čo o pokračovaní stavby rozhodol, označil za nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť. Chciet' na nás, aby sme sa s takýmto hlúpym vysvetlením zmierili, považujem za cynické pohrdanie občanmi. Aby sa nové rozhodnutie poistilo na dvakrát, ďalší

štátny orgán rozhodol, že časť mesta, v ktorej bude stáť mrakodrap, nepatrí viac do pamiatkovej zóny Bratislavy.

My, čo sa profesionálne venujeme vede, postupujeme v práci tak, že si tvoríme hypotézy a tie potom testujeme. Ak test je s hypotézou v súhlase, považujeme ju za správnu – platnú dovedy, kým ju nejaký iný typ testu nevyvráti. Vyslovujem tri hypotézy: (1) Zásah do výzoru Bratislavy nejakým mrakodrapom je len drobnou maličkosťou v porovnaní s ranou, ktorú mestu zasadí rakúsky letiskový monopol. (2) Tento monopol bude mať zhubné dôsledky pre cestovný ruch, ba ekonomiku vôbec, celého Slovenska. (3) Hypotéza, ktorú sme vyslovili v súvislosti so stavbou mrakodrapu, viac neplatí. Už nie sme v najvyššom štádiu komunizmu; naši politici sú neúplatní; naše občianske cítenie a náš zdravý rozum už nebudú viac urážané rozhodnutiami, ktoré sa zdravému rozumu priečia. A teda: vláda SR aktuálny návrh privatizačnej komisie neprijme. A ak ho prijme, politici a ekonómovia vysvetlia nám neopodstatnenosť našich obáv a odovzdanie slovenských letísk do rakúskych rúk nám dôkladne a zrozumiteľne zdôvodnia.

Ladislav Kováč

Autor bol členom prvej vlády SR po novembri 1989